

Novosti iz zakonodavstva

Uloga ove rubrike jeste da upozna čitaoce s novinama u zakonodavstvu u BiH, posebno s onima koje mogu uticati na primjenu EKLJP-a i njenih standarda. Ova rubrika ne predstavlja iscrpnu listu već izbor važnijih aktuelnih zakonodavnih inicijativa ili rješenja, te će sadržavati opis zakonskog akta o kojem je riječ, kao i komentar načina na koji on utiče na primjenu relevantnih evropskih pravnih standarda. U ovom broju želimo istaći dva zakona o izmjenama i dopunama: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku FBiH (*Službene novine Federacije BiH*, broj 98/15) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici RS (*Službeni glasnik Republike Srpske*, broj 82/15).

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku FBiH rezultat je višegodišnjih nara da se zakonski tekst uskladi sa zahtjevima prakse. Tako se najveći dio od 107 članova, koliko ih ima ovaj zakon o izmjenama i dopunama, odnosi na korekcije ili preciziranje već postojećih odredbi koje su u praksi dovodile do različitih tumačenja (time i različitih postupanja), zloupotreba procesnih prava i odugovlačnja sudskih postupaka. Stvarne novine u ovom kontekstu se nalaze u dijelu o zaštiti prava potrošača (član 33 i 33a) kojim se reguliše nadležnost sudova u sporovima za zaštitu potrošača; uvođenje postupka za rješavanje spornog pravnog pitanja (novo poglavlje IIIa) koji će omogućiti sudovima da u slučaju pravnog pitanja koje se pojavljuje u većem broju predmeta zatraže stav Vrhovnog suda; veliki broj odredbi se odnosi na postupke po pravnim lijekovima i dostavljanje, što je bilo neophodno zbog iznimno velikih nejasnoća i različitih postupanja u praksi. Između ostalog, izbrisan je član kojim nije bilo dozvoljeno ulaganje žalbe u slučajevima donošenja „presude zbog propuštanja“, uveden je član 264a kojim je regulisano ponavljanje postupka nakon donošenja presude od strane Evropskog suda za ljudska prava. Istovremeno, kako bi se podigli standardi za zastupanje stranaka, precizirane su odredbe o tome ko može biti punomoćnik. Također, naziv glave XIX je promijenjen u „Izuzete i isključenje“ i uvodi razlikovanje pojmova „izuzete“ (sudija može biti izuzet) i isključenje (sudija ne može vršiti sudijsku dužnost). Glava XXXa je nova glava kojom se regulišu specifičnosti postupka u slučajevima tužbe za zaštitu kolektivnih interesa. Zakon o izmjenama i dopunama je već stupio na snagu i očekuje se da će omogućiti ujednačenu primjenu Zakona o parničnom postupku i efikasnije sudske postupke u skladu sa standardom Evropske konvencije o suđenju u razumnom roku, koje i sam Zakon o parničnom postupku u članu 10 stav 1 proklamira.

U Republici Srpskoj je u septembru 2015. usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Ovim izmjenama i dopunama regulisano je dalje postupanje u slučajevima kada radnje nasilja u porodici nemaju obilježja krivičnog djela (član 12 stav 5), te ko može da pokrene zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za radnje nasilja u porodici (član 12 stav 6). Precizirane su prekršajne sankcije za zaštitu od nasilja u porodici u članu 23 i zaštitne mjere: udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora; zabrana približavanja žrtvi nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici; zabrana uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici; obavezan psihosocijalni tretman i obavezno liječenje od zavisnosti. Zbog nejasnoća u praksi uveden je novi član 23a kojim je regulisano da se Zaštitne mjere iz člana 23 stav 4 ovog Zakona mogu izreći samostalno i bez izricanja prekršajne kazne, odnosno druge prekršajne sankcije, a predmet su direktnog izvršenja organa nadležnih za njihovo sprovođenje, u skladu s odredbama ovog Zakona. Za maloljetne učinioce nasilja u porodici prekršajni postupak i izricanje vaspitnih mjera sprovode se u skladu s odredbama Zakona kojim se propisuju prekršaji (član 23b). Ovim izmjenama i dopunama zakona su također uvedene izmjene u kaznenim odredbama koje omogućavaju zamjenu novčanih kazni kaznama zatvora u određenom trajanju.